

Napsugár

GYERMEKIRODALMI LAP
XLVI. ÉVFOLYAM 536. SZÁM
2002. DECEMBER

12

LUDWIG BECHSTEIN

AZ ICIKE-PICIKE EMBERKE

LENGYEL BALÁZS fordítása

Élt egyszer egy faluban három vidám legény: egy kovács, egy szabó meg egy vadász. Elhatározták, hogy elmennek világgá. Útjuk egy sűrű erdőn vezetett keresztül. Egy házikóhoz értek. Tárva-nyitva állt, s a szobában égett a mécses, de egy teremtet lelket sem találtak se bent, se kint.

– No, aki itt lakik, nem fogja rossz néven venni, ha betérünk hozzá, s meghálunk nála – gondolták.

Hajnalban kipihenten, vidáman ébredtek fel.

– Szerezzünk valami harapnivalót, mert így felkopik az állunk – javasolta a vadász.

A kovács meg a vadász nekivágtak az erdőnek, a szabó tüzet gyújtott, vizet tett a tűzhelyre. Ekkor ott termett egy icike-picike emberke, s így kuncogott: *Szabó, szabó, szabó komám, a tüzedet elfújom ám!*

– Fújd csak, fújd, ha tudod! – kiáltotta nagy bátran a szabó, mert az emberke olyan icike-picike volt, hogy egy tisztességes tüsszentés se nézett ki belőle. De az alig csinált annyit, hogy: pfü! – elaludt a tűz, az emberke pedig eltűnt.

Nemsokára megjött a vadász meg a kovács, s a szabó elmesélte nekik, hogy mi történt.

Másodszor a vadász maradt házórzőnek. Jókora tüzet rakott, ráhelyezte a leveses fazekat, és maga is a tűz mellé telepedett. De előjött az icike-picike emberke, és azt suttogetta: *Vadász, vadász, vadász komám, a tüzedet elfújom ám!*

– Próbáld csak meg! Kitekerem a nyakadat! – kiáltotta a vadász, de pfü! – fújt egyet az emberke, és a tűz kialudt, az emberke eltűnt.

– Majd én megfizetek annak a tökmagnak! – ígérte a kovács. Előszedett egy satut, s letette a kemencepadkára, hogy a keze ügyében legyen. Amint tüzet rakott, ott termett az emberke: *Kovács, kovács, kovács komám, a tüzedet elfújom ám!*

A kovács galléron ragadta, és befogta a satuba.

– Eresszetek el, eresszetek el – kiáltozta a furcsa kis emberke. – És valamelyikőtök jöjjön el velem! Szabócskám, gyere velem!

– Dehogy megyek! – válaszolta a szabó.

– Vadász, akkor te gyere velem!

– Megy veled a halál! – így a vadász.

– Kovács, kovács, gyere velem te!

– Jó, megyek – mondta a kovács –, de a va-

dász és a szabó is jönnek mögöttünk.

Az emberke egy rejtékajton meg egy pincefolyosón vezette őket keresztül. Eljutottak egy barlanghoz, amelynek roppant szikla fedte a száját.

– Hengerítsd csak el azt a követ – mondta a kovácsnak –, bújj át a nyíláson, és kiáltsd jó hangosan: „Megtört a rontás! Megmenekedtünk!”

A legény nekigyürkőzött, két hatalmas kovácstenyere megragadta a sziklát, s egyszerre csak recsegés-ropogás hallatszott, a szikla elgördült, s nappali világosság vágott a szemükbe. Átbújtak a nyíláson, és íme, egy ragyogó kastély előtt találták magukat.

– Megtört a rontás! Megmenekedtünk! – kiáltották, ahogy a torkukon kifért.

A pici emberke is velük kiáltott, s azzal volt, nincs: eltűnt a kezükből.

A kastélyból akkor díszbe öltözött zenészek, majd három csodálatosan szép hercegnő perdült elő. Az icike-picike emberke koronával, bíborpalástban közeledett feléjük.

– Köszönet nektek – mondta –, hogy megszabadítottatok bennünket a rossz varázslattól.

Azzal a három legényt hercegi rangra emelte, és feleségül adta hozzájuk a hercegnőket. Boldogan éltek, s házi tűzhelyük lángját nem is fújta el senki soha többé!

RÓNA EMY rajza

Kapsz valamit!
Ugyan mid van?
Ezüstcsengős várj-virágom,
meg egy arany hableányom,
sosem-volt dobozban.

Népköltés

MICHAEL ENDE

A KIS RONGY- PAPRIKA- JANCSI

Fordította HÁRS ERNŐ

Volt egyszer egy kis rongy-paprikajancsi, csupa tarka szövetmaradékból volt összevarrva. Egy fiúcska tulajdona volt, jól ment a sora!

Egy napon a fiúcska egy kirakatban sokkal szebb és nagyobb paprikajancsikat látott, felhúzásakat, melyek trombitálni is tudtak. És egyszerre már nem kellett neki a kis rongy-paprikajancsi, pedig az minden erejét összeszedte, hogy a fiúcskát felvidítsa. De a fiúcska elégedetlen volt és rosszkedvű. Végül megfogta, és kidobta az ablakon.

Arra jött egy kutyamama, megszaglászta, a szájába vette, és elvitte hét kutyagyerekének játszani.

A kutyakölykök össze-vissza rágcsálták, meg-megrázták, ide-oda csapkodták, húzgálták. A kis rongy-paprikajancsi úgy szorongott és úgy félt, hogy teljesen elfelejtette, miért is van tulajdonképpen a világon.

Miért is volt hát a világon?

Hogy mókázzon!

És kivel? Hát a fiúcskával!

Az úr, akie a kutyák voltak, így kiáltott: – Fúj, micsoda gusztustalan rongy! Ki vele! – És ujjá hegyével felcsípve ki-

dobta a szeméttartályba.

Egy rongyszedő meglátta, és feldobta a taligájára.

A fiúcska eközben otthon ült és boldogtalanul sírdogált, mert szeretne volna visszakapni a kis rongy-paprikajancsiját. Egyáltalán nem akart már nagyobb és szebb paprikajancsikat. Egyik sem tudta közülük azt, amit a kis rongy-paprikajancsi olyan jól tudott.

Mit nem tudtak hát?

Mókázni!

És kivel? Hát a fiúcskával!

A rongyszedő elment a ház előtt, amelyben a fiúcska nagymamája lakott.

– Volna valami rongy a számomra? – kérdezte.

– Van – mondta a nagymama –, egy egész zsákra való. De kérem azt a kis rongy-paprikajancsit ott.

Azonnal felismerte, mert a taliga tetején volt.

– Most pedig – mondta a kis rongy-paprikajancsinak –, szépen rendbe hozunk.

Megmosta, megfoltozta, végül még sokkal szebb lett, mint korábban volt.

És egy szép napon a postás óriási csomagot hozott, melyen ez a cím állt: A fiúcskának. És a feladó megjelölése ez volt: A nagymamától.

A fiúcska igen izgatott lett,

mert el nem tudta képzelni, hogy mi lehet egy ekkora nagy csomagban. Pszt! Mi se áruljunk el semmit!

Mikor a fiúcska a nagy dobozt kinyitotta, egy másikat talált benne. Mikor ezt is felnyitotta, egy harmadik került elő. A harmadik dobozban egy negyedik, ebben egy ötödik, ebben pedig egy hatodik volt. A hetedik volt a legeslegkisebb. Az egész szoba tele volt már dobozokkal.

És mi volt a legeslegkisebb dobozban? A rongy-paprikajancsi! Olyan volt, mint új korában, és rögtön megmutatta, hogy mit tud.

Mit tudott hát olyan jól?

Mókázni!

És kivel? Hát a fiúcskával.

És mi volt, mit a fiúcska tett? Nevetett!

Vegyetek, gyerekek!

Itt a kutyuska,
itt a malacka,
dob és trombita,
vesszőparipa,
faskatulya,
doboz, pipa,
kocsis és batár,
gárdista és huszár,
csak pár krajcár,
minden tietek,
vegyetek, gyerekek!

J. W. Goethe

Hogy hívják Hauff pöt-
töm mesehősét? Milyen
varázsszerek segítik?

– FROHE WEIHNACHTEN! – kívánok egyszerre három országban is az ott élők anyanyelvén boldog karácsonyt.

– Ich liebe dich,

Németország!

– kurjantok ki a Mercedes ablakán. Merre is forduljak, hisz oly gazdag a jelen is, a múlt is.

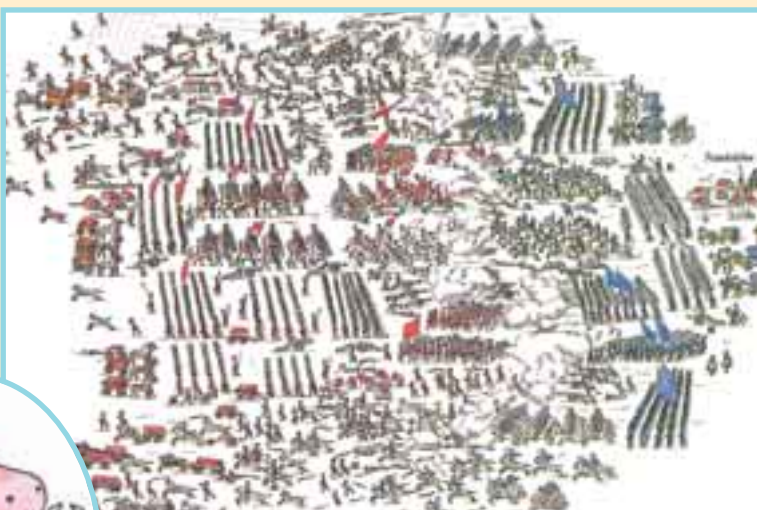
Karácsony volt akkor is... 800-ban a pápa szinte az egész Európát egyesítő Frank Birodalom császárává koronázta Nagy Károlyt. Fényes udvara Aachenben volt.

Ez a korona került a Német-római Birodalom első császárnak, Ottónak a fejére 962-ben. E korona „ékkövei”: a bajorok, a szászok, a svábok, az osztrákok, a poroszok, a svájciak fényes és véres századokon át harcoltak hol a külső ellenséggel, hol egymással.

Emlegette már valaki nektek a porosz fegyelmet? I. és II. Frigyes porosz királyok hadseregét nem a díszes egyenruha, hanem a vasfegyelem tette Európa legnagyobb katonai erejévé a XVII-XVIII. században.

Azóta is ez a német nagyság titka: a fegyelem, a szorgalom, az erős akarat. Ezek segítségével kerültek többször is, két vesztes világháború után is a gazdasági „futóverseny” első vonalába.

Ma Németország a világon a 4. az ipari termelésben, 2. a kereskedelemben, a gépkocsi-kivitelben. A Volkswagen, az Opel, a Mercedes, a BMW, a Porsche világmárkák, akárcsak a Siemens, a Bosch, a Telefunken termékek.

A Ruhr-vidéken lépni se, lélegezni se lehet a szénbányáktól, az ipari óriásoktól. Egy-egy gyárban 100.000 ember dolgozik.

LÁSZLÓ NOÉMI

SZÖG ÉS VONAL

Hoffmann és Hauff és Grimm mese:
hideg varázslat kedvese.

Nibelung-törpe, ősi kincs,
sárkányvér-fürdő, vasbilincs,
ajakszorító fegyelem,
mord választófejedelem,
sziklaszirten lovagi várak,
céhek, patikák és könyvtárak,
a pontos kéz, a fürge ész
és a Luther Márton merész
Újszövetség-értelmezése,
a tudományok érverése;
szög- és vonalkalitka mélyén
titok ködében ős lidércfény.

A modern nyüzsgésben
tartós értéként áll, amit két
és fél ezer év alatt a német
szellem megalkotott.

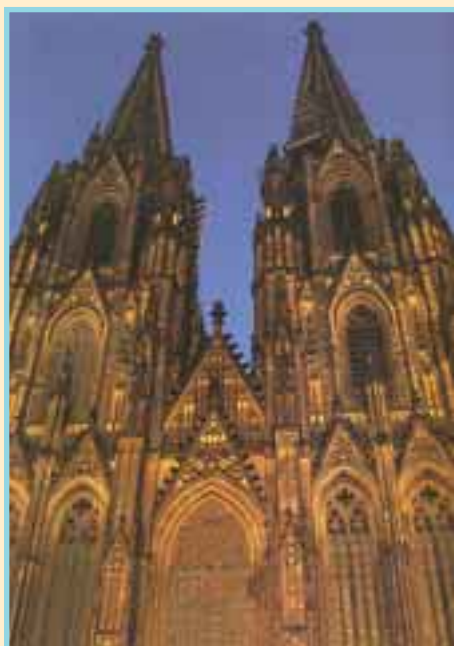
A mai Német Szövetségi
Köztársaság fővárosa Bonn,
de a nyolc szövetségi állam
mindenkének saját főváro-
sa is van. Hajdani fejedelmi,
püspöki székhelyek, egyete-
mi központok, kereskedővá-
rosok és kikötők.

Arany, drágakő, porcelán műkin-
csekkel van tele a szász királyok
drezdai palotája, a Zwinger.

Jó munkához idő
kell! A kölni gótikus
katedrálist 1248-
ban kezdték építeni,
és csak 1880-ban
fejezték be.

Ha kíváncsiak vagytok, mit
írtak a gyermekeknek a német
zene óriásai, hallgassátok meg
László Bakk Anikó néni
zenés üzenetét
december 14-én reggel 9-től
a kolozsvári rádióban.

A Gutenberg-biblia. Egy
könyv, amely átalakította a
világot: Luther a vallást,
Gutenberg 1445-ben felta-
lált nyomdája a könyvek
sokszorosítását forradal-
masította.

Azért a németeket sem min-
dig az ész irányítja – különö-
sen ha sörrel tele a krigli.

Az a szép, az a szép... Aki
a szőkéket, kékszeműeket
szereti, a németek közül vá-
lasszon barátot.

A Rajna Európa „legfor-
galmasabb” folyója. Partját
lovagvárak, romantikus kas-
télyok szegik.

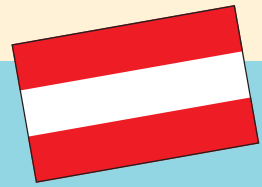
LÁSZLÓ NOÉMI

A FÉNY, A SÁR

Hollári-hó és Kék Duna,
Tirol, csipetnyi Adria,
szarvasagancs, bőr és gyopár,
krinolincsipkéken a nyár
dalos-virágos illata,
kék-fehér porcelánszoba,
császári udvar, száz lakáj,
csillagporos mozarti báj,
és holdtól súlyos éjeken
szonáta-álmú Beethoven,
Bécs utcáin a fény, a sár
világa közt döngő határ,
háborúfüstből égre száll a
Szent István dóm muzsikája.

Lálálálá-lálá-lálá...

Ausztriába

valcerlépésben érkezem.

Hová tűnt innen a porosz szigor, a német kimértség?
Pedig németajkúak az osztrákok is, de más a kiejtésük, a
vérmérsékletük, a történelmük.

A Habsburg uralkodók nevét jól ismerjük, hisz küzdöttünk ellenük eleget, és az Osztrák-Magyar Monarchiában szövetkeztünk is velük.

Mária Terézia a magyaroktól többet vett el, mint adott, de Ausztria a fénykorát köszönheti neki: hatalma, gazdagsága nőtt, a művészetek virágoztak.

A főváros, Bécs igazi világvárossá épült, aranytól csillogott. A Schönbrunn palota vetekedett a Napkirály udvarával. Csakhogy XIV. Lajosnak nem volt Mozartja, sem 120 fős magyar huszár testőrsége.

Ferenc József császár gyönyörű felesége, Sissi sokat tett a magyar-osztrák megbékélésért.

Bécs a zene fővárosa.
A bécsi fiúkórus 500 éve énekel, ma is világhírű.

Beethoven IX. szimfóniájának Örömdóját Schiller szövegével ma Európa himnuszaként éneklük.

Mozart Varázsfuvolája az operák királya. Hogy hívják ezt a szereplőt?

Strauss keringőire és polkáira báloznak a bécsiek, és ébred fel január elsején a világ a Bécsi Filharmonikusok újévi koncertjét hallgatva.

Az osztrák Alpok síparadicsom, de nyáron is varázslatos a tiroli táj, a hagyományőrző falvak, a népviselet.

LÁSZLÓFFY ALADÁR AHOL A KÉK DUNA ERED

Ahol a kék Duna ered,
ott lakik a német gyerek.
Nagy hegyeken régi várak,
lenn az utak meg a gyárak.
Érdekes a Duna-mente,
esik eső is hetente,
süt a nap persze naponta,
s fogy a virsli meg a sonka.
Bácsi német, néni osztrák,
ugyanazt a nyelvet hozták,
miközben a Duna halad,
s mindenféle zászló alatt
uszályok és sétahajók
hozzák a jót, viszik a jót
az őскеzdetektől máig,
Némethontól Sulinaig.

Ha Svájcot elérem, megmenekültem –
reménykedtek a világháború üldözöttjei. Mert

Svájc

170 éve nem háborúzik: semleges, független,
és ma már nagyon gazdag. Tell Vilmos és Heidi
országát négy nép: a német, az olasz, a francia
és a rétoromán lakja teljes egyenjogúságban.

A főváros,
Bern névadó-
ja és jelképe
a medve. Kö-
zépkori főtér-
rén pompázik
az óratorony.

Olyan vagyok, mint a svájci
óra. Milyen? Pontos.

A világhírű svájci órák Genfben
készülnek. Kálvin városa ma
nemzetközi értekezletek fontos
helyszíne.

Svájci csoki – a fogat ez is
rontja, de finomabb a többinél.

Az 1291-ben országalapító
alpesi pásztorok ma is
őrzik hagyományaikat, me-
lyek elmaradhatatlan része
a sajtkészítés, a havasigyo-
pár no meg az őszi
alpesi „telefon”,
a kurjantva-ének-
lő jódlizás és a
havasi kürt.

A NIBELUNGOK KINCSE

Jobban megérti a németek lelkét és Wagner operáit, aki ismeri az ősi germán mondákat. Tudjátok-e, miért sebezhetetlen a hős Siegfried?

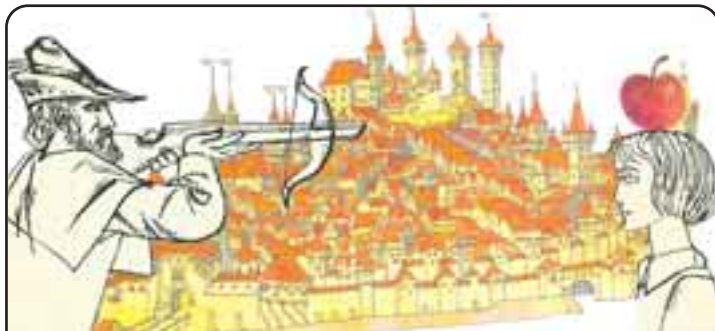
Ment, mendegélt Siegfried, de hamarosan szembetalálta magát a sárkánnyal. Minthogy fegyvere nem volt, felragadott egy fatörzset, és azt vágta a szörnyeteghez. A sárkány riadtan menekült vissza a barlangba. Siegfried hatalmas máglyát hordott össze faágakból, s meggyújtotta a barlang bejárata előtt. A borzasztó vadállat a fojtó füst miatt nem tudott menekülni. A tűz megolvasztotta a páncélját, s a sárkányzsír kis patakként csordogált a földön. Siegfried belemártotta az ujját, és csodálkozva látta, hogy a sárkányzsír kemény páncélként vonja be. Erre egész testét megfürösztötte a sárkányzsírban, s többé kard vagy lándzsa nem hatolhatott át a bőrén. Miközben azonban a sárkányzsírban fürdött, a vállára egy falevél hullott. Azon a helyen, a hol a hársfa levele takarta, nem érte a sárkányzsír, így hát ott sebezhető maradt.

TILL EULENSPIEGEL KALANDJAI

Till Eulenspiegel, a német mesék tréfamestere mindig a szegények, az igazszívűek pártján áll.

Német földön, a szászok országában, egy nagy erdő szélén volt egy kis falu, Kneitlingen. Nevét se tudnánk, ha ezerháromszázegethét évvel Krisztus Urunk után nem itt látja meg a napvilágot Till Eulenspiegel. Már a neve is furcsa párosítás volt. Az okosság madara: a bagoly (*Eulen*) társult benne az önismeret eszközével: a tükörrel (*Spiegel*). De hát ettől még a csecsemő olyan emberré válhatott volna, mint a többi. De hogy nem így lesz, hamar kiviláglott. Kneitlingennek ugyanis nem volt papja, s így a csecsemőt a szomszédos városkába vitték keresztelni. Ahogy ez már akkoriban lenni szokott, a vár ura, Till von Utzen lett a keresztapja. A visszaúton a keresztanya nagy sietve át akart menni egy pallón valami szittyós patak fölött. Tán

Saját fia fején kell nyíllal eltalálnia az almát. Ki ez a legendás íjász, svájci szabadsághős?

Ilyen volt a középkori német parasztház és viselet. Melyik Grimm mesére ismertek benne?

Ez is Grimm mese. Kinek a vánkosából havaz a fagerendás házra, gótikus katedrálisra?

túlságosan a söröskorsó fenekére nézett? Mert arafelé az a szokás, hogy a gyereket a templomból egyenesen a korcsmába viszik, és ott az apja költségén isznak az egészségére. Így aztán a keresztanya szerencsésen belepottyant a békanyálas pocsolyába, és olyan alaposan elterült benne, hogy a gyerek majd belefulladt. De az asszonyok még idejében kihalászták őket, hazavitték a csecsemőt, és egy fateknőben szép tisztára mosták. Így keresztelték meg Till Eulenspiegelt egy nap háromszor: egyszer a templomban, egyszer a pocsolyában, s egyszer meleg vízben a teknőben. S amikor újra bepólyálták, az egyik asszony felemelte Tillt, s azt mondta:

– Hadd nézzelek meg, miféle emberpalánta vagy te, hogy csak háromszoros kereszttség árán juthatsz be a jámbor lelkek gyülekezetébe?

**Festő, költő,
humorista,
népmesegyűjtő –
Wilhelm Busch
nevét két vásott
kölyök, Max és
Móric tette
világhírűvé.
Rajzos meséje a
képregény őse.**

G. A. BÜRGER MÜNCHHAUSEN KALANDJAI

Fordította HOMORÓDY JÓZSEF

Barátaim, higgyék el, lélekjelenlét a nyitja minden bátor tettnek. Egyszer például egy nádas tavon cserkésztem. Váratlanul néhány tucat vadlibát fedeztem fel. Eszembe jutott, hogy a vadásztáskámban még megmaradt a magammal hozott elemőzsiából egy falat sonkaszalonna. Ráerősítettem egy elég hosszú kutyapórázra. Elbújtam a parti sás közé, kidobtam a szalonnadarabkát a vízre. A legközelebbi vadliba odaúszott és bekapta. Mivel a zsinórra erősített falat csakhamar emésztetlenül kicsúszott a liba hátulján, mindjárt bekapta a következő, és így sorba a többi.

Valamennyi liba rajta függött a zsinóron, akár a gyöngyök a nyakéken. Körültekertem derekamon a zsinórt, s útnak indultam hazafelé. Ekkor a vadlibák velem együtt hirtelen a magasba röppentek.

Hej, most légy okos Münchhausen! – bízattam magamat.

A kabátom szárnyaival a lakásom felé kormányoztam a csodálatos repülő alkalmatosságot, s így szerencsésen meg is érkeztem a házam fölé. De most már azon igyekeztem, hogy valahogyan baj nélkül földet is érjek. Egyenként kitekertem a libák nyakát, így szép lassan éppen a házam kéményébe ereszkedtem le, s onnan a tűzhely kellős közepére. Jó, hogy még nem égett a tűz benne. De azt elképzelhetik, mekkora szemeket meresztett a szakácsom!

**Szeretnél a
helyében lenni?
Erich Kästner
szemfüles hőse
leleplezi a tettest.
Mi a regény címe?**

**Nem Walt Disney, hanem
Felix Salten osztrák író
találta ki a kis őz
történetét. A címe?**

**Kik a brémai
muzsikuskok?**

**Barátság a svájci
Alpokban,
Johanna Spyri
regényében.
Hogy hívják a
gyerekeket?**

BERTOLT BRECHT

A FÜST

Fordította GARAI GÁBOR

A tóparton kis ház a fák alatt,
Kéménye füstölög,
Ne füstölögne csak,
Be vigasztalan volna minden,
A ház, a fák s a tó.

RAINER MARIA RILKE

A NAP LENYUGSZIK...

Fordította FODOR ANDRÁS

A nap lenyugszik lágyan.
Bolyongok éberem.
A virrasztó magányban
kis csillag jár velem.

Szeme pillásan ég fenn,
ragyogva néz felém,
oly árva ott az égen,
akár a földön én.

HEINRICH HEINE

A HÁROM KIRÁLYOK NAPKELETRŐL...

Fordította FAZEKAS ANNA

A három királyok Napkeletről
bezörgettek minden házba:
„Melyik a betlehemi út,
te kedves fiú, te lányka?”

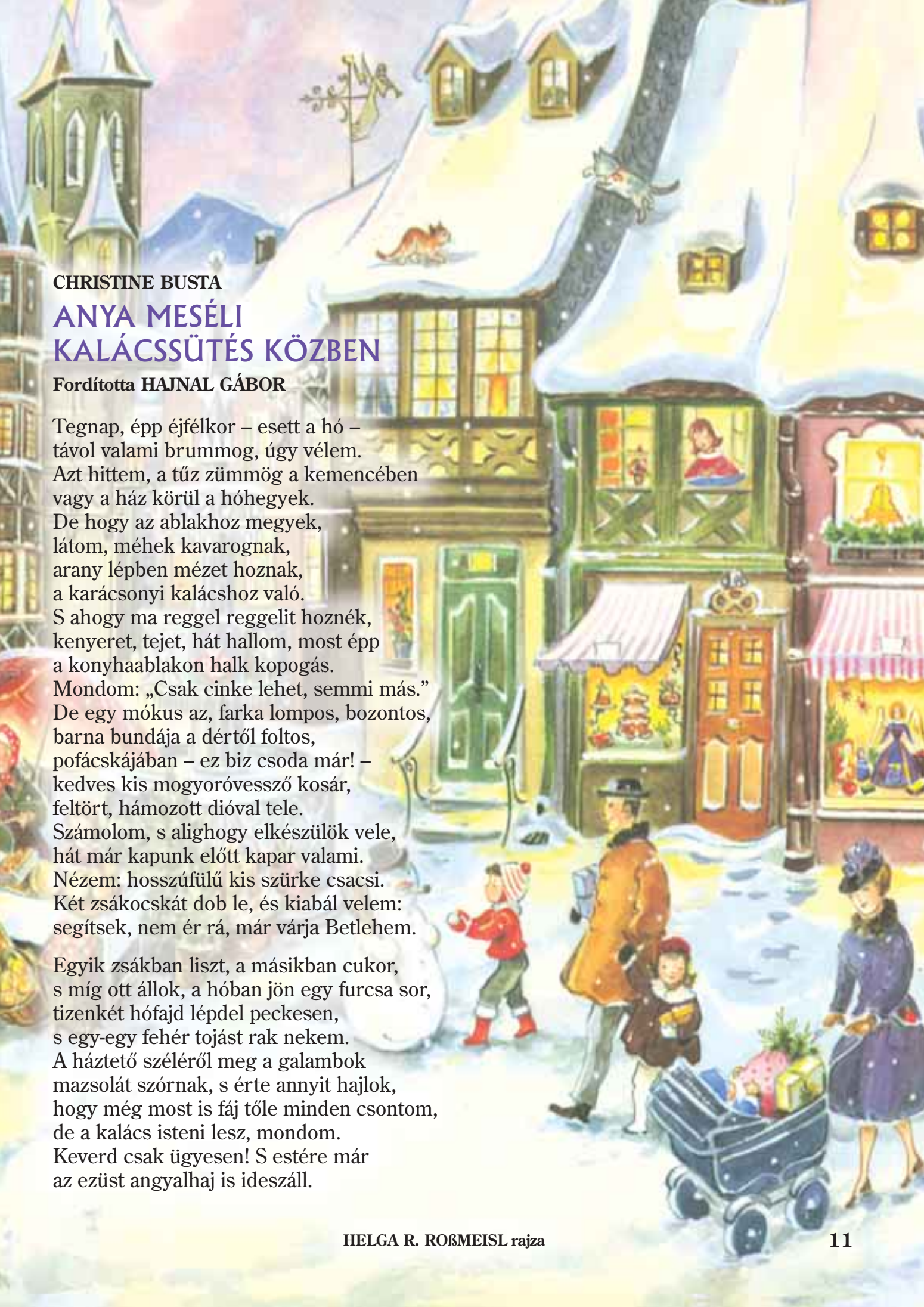
De nem tudta ifjú, és nem tudta vén,
és tovább-ballagtak hárman;
egy csillagocskát követtek ők,
mely tündökölt kedves-vidáman.

És József háza fölött megállt,
ott bementek, meghajoltak;
a kisborjú rítt, a gyermek sírt,
s a három királyok danoltak.

FRIEDRICH SCHILLER AZ ÖRÖMHÖZ

Fordította JANKOVICH FERENC

Lángolj fel a lelkünkben, szép
égi szikra, szent öröm!
Térj be hozzánk, drága vendég,
tündökölj ránk fényözön!
Egyesíted szellemeddel,
mit zord erkölcs szétszakít.
Testvér leszen minden ember,
merre lengnek szárnyaid.

CHRISTINE BUSTA

ANYA MESÉLI KALÁCSSÜTÉS KÖZBEN

Fordította HAJNAL GÁBOR

Tegnap, épp éjféltkor – esett a hó –
távol valami brummog, úgy vélem.
Azt hittem, a tűz zümmög a kemencében
vagy a ház körül a hóhegyek.
De hogy az ablakhoz megyek,
látom, méhek kavarognak,
arany lépben mézet hoznak,
a karácsonyi kalácshoz való.
S ahogy ma reggel reggelit hoznék,
kenyeret, tejet, hát hallom, most épp
a konyhaablakon halk kopogás.
Mondom: „Csak cinke lehet, semmi más.”
De egy mókus az, farka lompos, bozontos,
barna bundája a dértől foltos,
pofácskájában – ez biz csoda már! –
kedves kis mogyoróvessző kosár,
feltört, hámozott dióval tele.
Számolom, s alighogy elkészülök vele,
hát már kapunk előtt kapar valami.
Nézem: hosszúfülű kis szürke csacsi.
Két zsákocskát dob le, és kiabál velem:
segítsek, nem ér rá, már várja Betlehem.

Egyik zsákban liszt, a másikban cukor,
s míg ott állok, a hóban jön egy furcsa sor,
tizenkét hófajd lépdél peckesen,
s egy-egy fehér tojást rak nekem.
A háztető széléről meg a galambok
mazsolát szórnak, s érte annyit hajlok,
hogy még most is fáj tőle minden csontom,
de a kalács isteni lesz, mondom.
Keverd csak ügyesen! S estére már
az ezüst angyalhaj is ideszáll.

Itt születtem

Ha bemutatkoztok *Itt születtem* rovatunkban, hozzá-
tok is betoppan képzeletben
húszezer Napsugár-olvasó.

Mit meséltek nekik szülő-
helyeteikről?

Medgyes az Erdélyi-medencében, dombok közt fekszik, a Nagyküküllő folyó szeli át. Lakossága 60.000-70.000 fő, ebből 6.500 magyar.

A települést a régi székely Medgyes törzs alapította. Várossá a szászok betelepítése után fejlődött. Első írott adatunk 1267-ből való. 1359-től civitas (város) néven emlegetik. 1487-ben már kórháza is volt.

1486-ban Hunyadi Mátyás így kezdi Medgyes előjáróságához intézett levelét, amelyben elrendeli a helység megerősítését: „Matthias dei gracia Rex Hungariae oppidi vestri Medgyes salutem et gratiam”.

Gyakran itt hívták össze az erdélyi országgyűlést, amely 1571-ben Báthory Istvánt, 1605-ben Bocskai Istvánt kiáltotta ki Erdély fejedelmének. 1773-ban városunkat meglátogatta II. József király.

A régi Medgyes ékességei: a reneszánsz Schuller-ház, a Stephan Ludwig Roth-ház, a XIII. századi, gótikus Szent Margareta templom.

A középkorban épült a várost körülvevő várfal a kézműves céhek, szücsök, kerekések, ékszerészek bástyáival. Leghíresebb a Trompétások bástyája, amely a világ tizenkét legferdebb tornya közé tartozik. Elveszhetett az építész függőőnya, mert a 68,5 méter magas torony dőlése 2,5 méter. A legenda szerint Vlad Țepeș is volt ide bezárva.

A ferencrendi kolostorban fontos ezüstfeldolgozó központ volt. Szép tárgyaikat ma múzeum őrzi.

1849. március 3-án, a medgyesi csata zajában született Petőfi verse:

A földön is harag,
Az égen is harag!
Kifolyt piros vér és
Piros napsugarak!
A lemenő nap oly
Vad bíborban ragyog!
Előre, katonák,
Előre, magyarok!

Szilaj lelkesedés
Foly bennem, mint tűzár,
A vérszag és füst
Megrészegíte már,
Előre rontok én,
Ha élek, ha halok!
Utánam, katonák,
Utánam, magyarok!

...és a csata győzelemmel végződött, Kiskapusig üldözték a császáriakat.

Híres szülötteink: Jákob Piso, orvos tanár, II. Lajos király titkára, Stephan Ludwig Roth történész, Hermann Oberth világhírű űrkutató, aki az első rakétát készítette.

Medgyes napjainkban ipari központ. Kristály, táblaüveg, textil, cipő, bőrfeldolgozó, tehergépkocsi-alkatrész gyárai vannak. Itt van az országos gázkitermelés központja. Az Erdélyi-medencében 1909-ben találtak először gázt.

Városunk művelődési élete még kialakulóban van. Két rádióadás, román színjátszó csoport és néptáncgyűttes működik. A magyar nemzetiségű városlakók a Millennium Házban tevékenykednek. Vegyes kórusunk, néptáncscsoportunk is van.

Együttélésük során a szászok, magyarok, románok kölcsönösen hatottak egymásra, alakították egymás nyelvét, szokásait, viseletét, ízlését.

Városunk utcáin sétálva érdekes észrevenni, hogy a román lakóházakban dominál az élénk piros, zöld, barna szín, a szászok inkább a kéket, pirosat és feketét részesítik előnyben.

A tavalyi táborozás Ivóban felejthetetlen marad számunkra. A kép is ezt örökíti meg. Tiszta szívünkől ajánljuk nektek is, hogy látogassatok el Ivóba.

Évtizedeken keresztül a kiskapusi füst majdnem minden turistát elriasztott szülővárosunkból. Ma bátran jöhetnek Medgyesre, mert a szennyeződés már nem jelent gondot.

Szívesen lát mindannyiatokat szász városunk megcsodálására a Báthory István Iskola ötödik osztálya és Péter Izabella tanító néni.

Könyvmoly

Kedves molyok, tudtátok-e, hogy a legnagyobb meseíró, Grimm – nem egy, hanem két bácsi: nyelvészprofesszor testvérek, akik az igeragozás szigorú szabályai közül a mesék végtelen szabadságába menekültek.

Grimm mesék a kedvencei a hilibi **Mircse Kingának**, a nagyváradi **Bányai Zitának**, a dési **Székely Boglárkának** és **Stánszky Orsolyának**. **Dénes Eszter** Varsolcra **Karl May** indiánkönyveit és **Felix Salten Bambiját** ajánlja nektek az oly gazdag német nyelvű irodalomból.

Jimon Johanna, Szentegyháza – **Erick Kästner: A két Lotti** számolóját.

Könyvfaló versenyünk eddigi győztesei: **Karsay Eszter**, Nagybánya; **Stánszky Orsolya**, Dész; **Dénes Eszter**, Varsolc. Gratulálunk, és várjuk minden könyvéhes moly be-

számolóját.

Szólj, szám!

Havonta
3 díjat
sorsolunk ki

1. Hányszor találjátok fején a szeget? Magyarázzátok meg a szólást, majd alkossatok egy-egy mondatot a **szeg** jelentéseivel, jelentés-árnyalataival.

2. Minden lyukat egy vagy kétjegyű hosszú mássalhangzóval kell befoltoznotok:

po__an, ha__gato__, á__andó, hi__étek,
sú__al, hu__ámzo__, gu__ol, ére__ségi,
fe__épe__, ala__, par__alan, kö__eket.

3. Mit jelentett hajdan, mit jelent ma:
rakoncátlan, kenyeres pajtás, kenyértörés?

Októberi megfejtések: 1. A pásztorok Betlehembe mentek. Csónakommal életet mentek. Álljatok meg, hová mentek? A szentek minden bűntől mentek (mentesek). 2. muzsikusz, énekes, dálnok, igríc, trubadúr, szólnsta, karmester, prímás, kont-rás, hangszeres, hegedús, zongorista, dobos, bő-gős stb. 3. teker, terek, retek, keret; róka, karó, ra-kó; 4. üzenet, üzenek, rontó, bontó, konty, kréta, tinta, hinta, kinti, hideg, rideg, Prága, drága, jóko-ra. **Győzteseink:** **Rigda László**, Hegyközszent-imre; **Domokos Henrietta**, Nagyvárad és **Vass Balázs**, Székelyudvarhely. Gratulálunk!

Molnár Idikó,
Kápolnásfalu

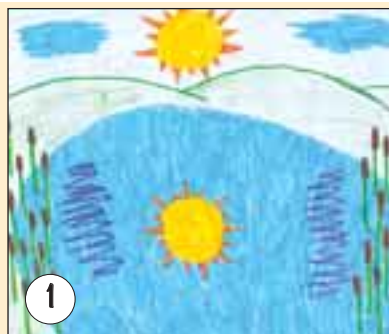
Havonta
3 díjat
sorsolunk ki

Kedves barátom, mint a példarajzokból is láthatod, most épületet, város- vagy falurészletet várok tőled. Jól figyeld meg, aztán rajzold, fess meg lakóházadat, iskoládat, a közelben álló templomot, modern vagy régi, új vagy romos épületet. Küldd el nekem! Maszat Művész

Szeptemberi nyertesek: Tuns Paulina, Nagybánya (1); a siménfalvi iskolások (2 – Bíró István); a szilágypániti negyedikesek (3 – Kucsos-ván Henrietta).

A példarajzokat Gergely Tünde, olt-szakadati (1), Bodosi Bálint, brassói (2), Pázsint Alpár, se-gesvári (3) olvasóink illetve a csíkménasá-gi gyerekek (4) raj-zolták.

BITAY ÉVA

MI ÉS

A LEVEGŐTENGER

Földünket az egyenlítőnél 42, a sarkoknál 28 km vastag levegőburok, a légkör övezi. E levegőtenger fenekén élünk mi, és „szűrjük ki” belőle tudónkkal az oxigént.

Mi a tüdőfa? Légszivünk két hörgőre ágazik, ezekből egyre vékonyabb „ágacskák”, vagyis hörgőcskék válnak ki, akár egy koronájával lefele fordított fa ágai. A tüdőfa legfinomabb „ágacskáin” apró „levélké” vagyis léghólyagocskák vannak. Ezek falát sűrűn behálózzák a vérerek. Itt lép át az oxigén a levegőből a vérbe, hogy az elszállítsa valamenyi szervünkhöz. Ahhoz, hogy az oxigén áthatolhasson a léghólyagocskák falán, nyomás alatt kell lennie.

Mi a hegyi vagy magassági betegség? Ahogy a tenger fenekén is nagyobb a víz nyomása, mint a felszínén, úgy a levegőtengerben is, amint emelkedünk, a levegő nyomása egyre csökken, a léghólyagocskák falán egyre nehezebben hatol át az oxigén. Jelentkeznek a hegyi vagy magassági betegség tünetei: fejfájás, hányinger, az ítélpéesség csökkenése.

Kiknél jelentkezhet a hegyibetegség? Például a csillagászoknál. Hiszen a por és a városok fénye zavarja a megfigyelést, azért a csillagvizsgálókat magas hegyekben rendezik be.

De fenyegeti a magassági betegség a pilótákat és utasait is. Ma a repülőgépek gyakran akár 10 km magasan is repülnek, ahol a levegő már nagyon ritka. Ezért a gép belsejében magasabb légnyomást hoznak létre.

A hegyi betegség leginkább az alpinistáknak okoz gondot. A Himalája megmászása nem-

csak hosszú gyakorlatot, fizikai erőnlétet követel, hanem a hegyibetegség leküzdését is. A világ legmagasabb csúcsa, a Mount Everest vagy Csomolungma 8850 m. Ezen a szinten egy konzervdoboz felnyitása olyan megerőltetéssel jár, mint tengerszinten egy birkozó két vállra fektetése.

Az expedíciók az 5360 m-es magasságban levő alaptáborból indulnak, több táborban megpihennek, sőt viszatérnek az alaptáborba „erőt gyűjteni”. A csúcs meghódítása tehát szabályos „ingajaratban”, többnyire oxigénpalack használatával történik.

KISKÓPI

Havonta
3 díjat
sorsolunk ki

Hány méter magas a Kárpátok legmagasabb csúcsa? Mi a neve, és melyik hegységben található?

Októberi megfejtés: A nyál nem elég, fogkefére, fluor tartalmú fogkrémre van szükségünk, hogy fogunk, fogínyünk tiszta, egészséges legyen.

Nyertesek: Elekes Izabella, Kápolnásfalu; Gyurka Emőke, Marossárpatak; Forró Tímea, Kézdivásárhely.

A **LEGPÁRÁNYIBB VIRÁG** a vízidara. Akkorácska, mint a gombostűfej negyedrésze. Gyökértelen, a víz felszínén úszó békalevél faja. Az egész Földön előfordul.

A **LEGNAGYOBB VIRÁG** a rafflécia: bimbója, akár egy káposzta, virága, mint a malomkerék. A kehely üregében 5 liter víz is elfér. Jáva szigetén él, más növényekben élősöködik, csak a hatalmas virág tör a felszínre levél, szár nélkül.

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

Ugribugri mákszemecske,
Barna bőrű, mohó kecske.
Hat patája nem ver nyomot,
Ahol legelt – ott vakarod!
(уҗлоқ)

Simonfi István, Marosvásárhely

Aki nevemet kimondja, azon-
nal megsemmisít engem.

Ki vagyok? (пуәсо җ)

Enyedi Enikő, Marosvásárhely

Kifele megy – befele áll.
Befele megy – kifele áll.
Lefele megy – felfele áll,
Felfele megy – lefele áll.
(macska farka)

Bereczki Emese, Nyárádszereda

Hat lába van, mégis négyen jár.
(lovasrendőr)

Néma Editke, Nyárádszereda

A veder elbírja,
az ember nem bírja,
hat ökör nem bírja,
a veréb hordozza. Mi az?
(нҗед җ)

Bartos Rozália, Csernáton

Szarvat visel, nem ökör,
Nyerge van, de nem számár,
Lába nélkül fára jár.
(csiga)

Már Noémi Kinga, Nagyvárad

Két kezemmel füled fogom,
S ott csücsülök az orrodon.
(гелнҗуәзс)

Kiss Norbert, Marosvásárhely

NOVEMBERI MEGFEJTÉSEK

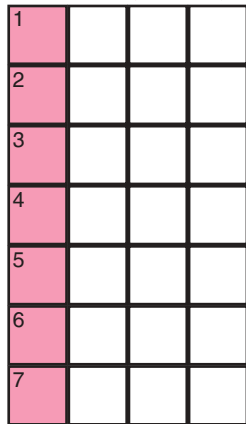
1. Nyuszkó 2. Galamb 3. Pa-
csirta 4. Krokodil 5. Macska 6.
Papagáj 7. Fecske 8. Oroszlán
9. Tigris

TALÁLD KI!

Csupa téllel kapcsolatos rejtvényt
találsz ezen az oldalon.

① **Joó Réka, Siménfalva:** 1. Ének 2. Becézett Enikő 3. Amiért küzdünk 4. Csapadék 5. Tortabevonat 6. Paszuly 7. Fül, angolul 8. Eszik az egér

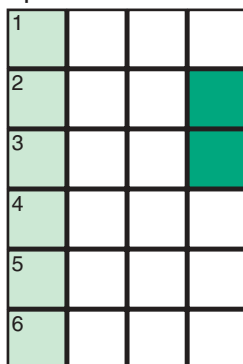
② **Deák Lilla Csilla, Málnás:** 1. 10+10; 2. Eszes 3. 500+500; 4. Becézett medve 5. Kislányok játékszere 6. Fiúnév 7. Nem új

Moldvai Csilla, Aranyosgyéres

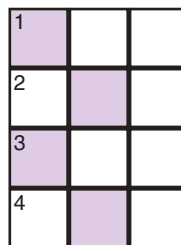

③ **Szász Csaba, Marosvásárhely:** 1. Kerek gyümölcs 2. Ütős hangszer 3. Ereinkben folyik 4. Szürke rágcsló 5. Ének 6. Púpos állat

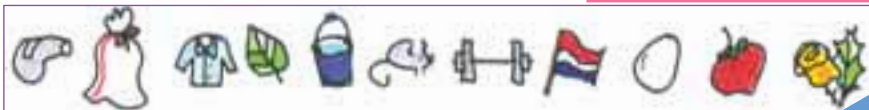
⑦ **Szövérfi Balázs, Marosvásárhely:**

1. Bagolyfajta 2. Kezünk része 3. Eleven 4. Ádám társa

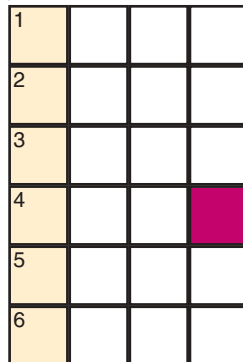

⑧ **Gál Erika, Csík-szereda:** olvasd sorba a kezdőbetűket.

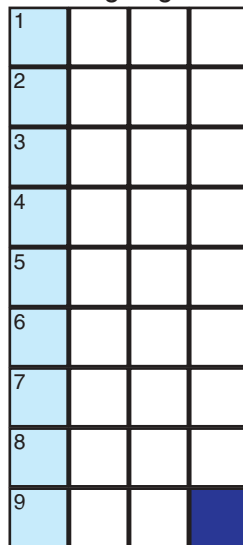
④ **Kozma Eszter és Péter, Gyergyószentmiklós:** olvasd sorba a szavak kezdőbetűit.

⑤ **Kloss Zsuzsánna, Marosvásárhely:** 1. Becézett Antal 2. Kicsi ellentéte 3. Ruhára varrják 4. Angol igen 5. Romlott szalonna 6. Szoknyát, copfot visel

⑥ **Simon Enikő, Ditró:** 1. Kerti szer-
szám 2. Nem erre 3.
Ravasz állat 4. Al-
vaskor „látjuk” 5. Kis-
macska 6. Nem ér-
des 7. Eszes 8. Szót-
lan 9. Angol igen

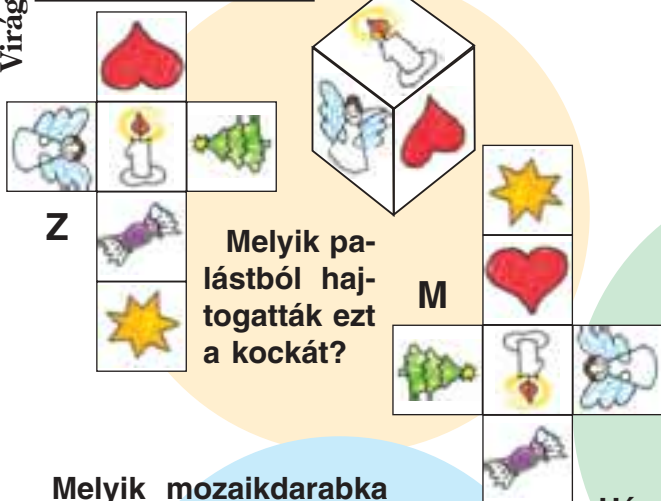
Az **OKTÓBERI REJTVÉNYPÁLYÁZAT**
megfejtése: *Ha a szeplő az uborkán volt.*
Nyertesek: **Mike Bernadett**, Szilágynagy-
falu; **Vizi Kata**, Küküllőkeménfalva; **Gegő**
Andor, Gyergyóremete; **Szabó Ben-
jámín**, Hadad; **György Géza**, Kárásztelek.

NYERTES

Hat apró rejtvényt küldök nektek. Mindegyik megfejtése egyetlen betű, amelyekből végül egy karácsonnyal kapcsolatos szó alakítható ki (egy betű többször is felhasználható). Ezt várom a decemberi pályázat megfejtéseként legkésőbb január 15-éig.

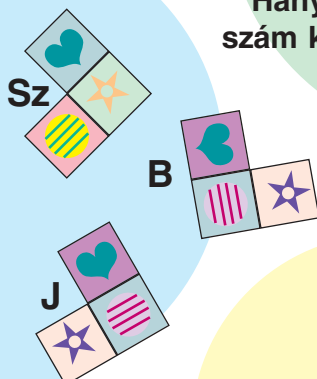
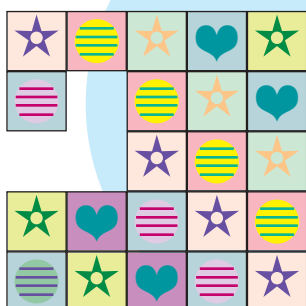
Boldog ünnepeket, kívánok,
a Rejtvénykirály

Z
Melyik palástból hajtogatták ezt a kockát?

M

Melyik mozaikdarabka esett ki a helyéről?

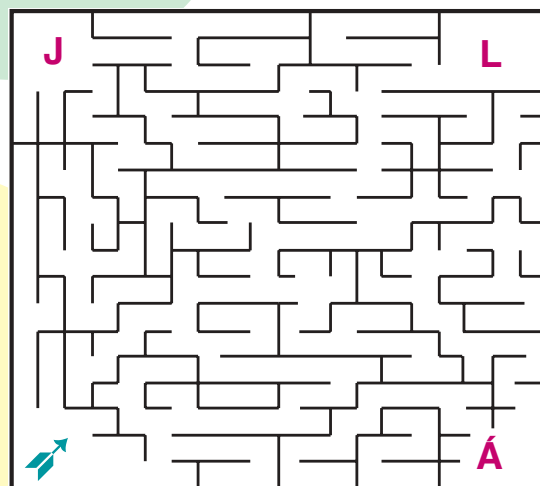

Hány különbséget fedezel fel a két rajz között? A szám kezdőbetűje a megfejtés egyik betűje lesz.

Az egyik fiú leginkább hőembert szeret építeni. Az ő nevének kezdőbetűjét is használd fel a keresett szó kialakításához.

Melyik betűhöz juthatsz a nyíltól kiindulva?

Csak azokat a kockákat feketítsd be, amelyek számánál igaz állítást találsz.

1. Mária számárháton érkezett Betlehembe.
2. Az istállóban hamarosan megszületett a kis Jézus.
3. A pásztorok fenyőfát vittek Jézusnak ajándékba.
4. Villám jelezte Jézus születésének a helyét.
5. Három király látogatta meg a kisdedet.

3	4	4	3	4
3	1	2	1	4
4	1	3	4	3
4	5	1	4	4
4	1	4	3	3
3	2	5	5	4
3	3	4	4	3

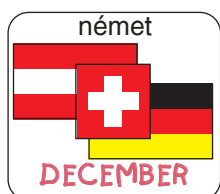
LEVELEZŐ

De nehéz a román! – sóhajtottunk fel sokan. **Nemes II-dikó tanító** néni és a **sepsiszentgyörgyi Váradi József Iskola III. E osztálya** nemcsak sóhajtozott, hanem testvér-osztályt keresett Galacon, és kölcsönös látogatás, közös táborozás során egyidős fiúktól-lányoktól tanulnak románul. A nagyszerű ötletet a kolozsvári Etnokulturális Kisebbségek Forrás-központja támogatja.

Épp 100 éve avatták fel Kolozsváron Fadrusz János Mátyás szobrát. Igazságos királyunk ítélete még nem érte utol a mai kolozsvári bírót, aki miatt szobrát aláásták, körülzászlózták, összefirkálták, de bronzszemében öröm csillant, amikor a **kolozsvári 13-as Iskola III. D osztálya** virággal tisztelgett előtte. **Pusztán Éva** beszámolója szerint erre a napra emlékezni fog az osztály.

Nagyon örvendünk, hogy vannak osztályok, akik töviről hegyre elolvassák a Napsugárt, és közösen válaszolnak kérdéseinkre, pályázatainkra. Ha ezt még rajzzal, mesével, verssel is megtoldják, pufók boríték kerekedik belőle. Ilyet kaptunk: a **medgyesi Báthory István Iskola IV.**; a **kolozsvári Zeneiskola IV. B.**; a **tordai I. Opris Iskola IV. D.**; a **marosvásárhelyi 2-es Iskola IV. C.**; a **dési 1-es Iskola IV.**; a **csíkszentdomokosi 2-es Iskola IV.**; a **gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Iskola II. B.**; a **székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium IV. B** osztályától; a **szilágy-somlyói III. F.**; a **gyergyóremetei IV. C.**; a **krasz-nai IV. D.**, a **szilágypaniti IV.**, a **zetelaki IV. A.**, a **zabolai II. B.**, a **csíkmenasági IV.**, a **várfalvi IV.** osztálytól.

Vágjátok ki, és ragasszátok nevetek mellé a gyűjtőlapra.

Decembéri lapszámunk támogatói:

a NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM és a NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA

V. Kurutty

Nem békakirály, hanem a 2003-ban ötödszörre sorra kerülő általános műveltségi vetélkedő I-IV. osztályosoknak. Ha beneveztek, sok-sok játék, izgalom, meglepetés és jutalom vár rátok.

A Kuruttyban mindenki nyer!

Bejelentkezési határidő: 2002. december 22. A csíkszentdomokosi szervezők négytagú csoportok jelentkezését várják az alábbi címen:

Școala Generală Nr. 3; 4142 Sândominic,
Str. Cseralja Nr. 901; jud. Harghita
telefon: 0266-136361;
Kurkó István, tel: 0266-136383;
e-mail: kurutty@kabelkon.ro

A szeptemberi Napsugár „francia” kérdéseire adott helyes válaszok: *Csizmás Kandúr; Babar; testőr; Monte Cristo grófia; A fekete tulipán; Ne csak a filmet nézd meg, olvasd el a regényt is.* És akik fején találták a szöveget: **Szigethy Hunor**, Kézdivásárhely; **Farkas András**, Szatmárnémeti; **Madarász Bernadett**, Székelykeresztúr.

PRO LIBERTATE!

Ez volt a jelszava a Rákóczi szabadságharcnak, amelynek 2003-ban lesz a 300. évfordulója. Olvassatok minél többet (a régi Napsugárból is) a kuruc-labanc harcokról, kérdezzétek a felnőtteket, s ha már eleget tudtok, csapjatok fel ti is Rákóczi katonájának.

Írjatok fogalmazást, mesét, verset, vagy rajzoljatok róla – és küldjétek el nekünk. A legszebb munkák megjelennek a Napsugárban. Öt pályázó egész éves Napsugár előfizetést, ötven Rákóczi-könyvet, tízen a fejedelem színes képmását kapják jutalmul a belgiumi **Horváth Vilmos** bácsi ajándékaként.

Beküldési határidő 2003. március 1.

A borítékra írjátok rá: Pro libertate.

TÉL

Télen hull a puha hó,
Kis gyermeknek lenni jó.
Számolgatni a tíz ujjon,
Hány nap is van hátra még,
Míg megjön a karácsony?

Sarkadi Ivett Ramona,
Szatmárnémeti

MIKULÁS

Jaj, be jó, jaj, be jó,
Itt van már a Télapó.
Jégből van a subája,
Fehér a nagy szakála.
Jön a szarvasok raja,
Elmarad az ördög csapata.
Jaj, be jó, jaj, be jó,
Itt van már a Télapó.

Ferencz László, Kovászna

KARÁCSONY

Karácsony, karácsony,
A legszebb ünnep a világon.
Karácsonyfa a szoba közepén,
Egy arany csillag fénylik a tetején.
Nagy pelyhekben hull a hó,
Befagyott a kristály tó.
Minden ember ünnepel,
A kis Jézus jön ma el.

Létai Kinga, Nagybánya

Finta Csilla-Kinga,
Kézdivásárhely

Simon Csaba, Gyimesfelsőlók

TÉLAPÓ

Fehér szakáll, nagy pocak,
Puttonyában nincs vacak.
Előtte meghajolnak a fák.
Vágtat ő két szarvassal,
Szánkóját díszíti vassal.
Öltözete szép piros,
Kabátja fehér gombos.

KARÁCSONYKOR

Karácsony a legszebb ünnep,
Minden háznál nagy a jókedv.
Karácsonyfák díszellegnek,
A gyerekek énekelnek.

Gáll Antónia, Gyergyószentmiklós

Mészáros Klaudia,
Kiskereki

MÓNICA ÉS A MIKULÁS

Volt egyszer egy szegény család. Volt egy kislányuk, Mónika. Közeledett Mikulás ünnepe. Mónika azt kívánta, hogy legyen nekik is ez az ünnep, mint bárki másnak.

Este szépen megtörölte kiszakadt cipőjét. Éjjel föl-kelt, hogy igyon egy kis vizet, hát mit lát: a Mikulás el-suhant és kicserélte az elszakadt ci-pőt, és telerakta ajándékkal. Szép meleg kabátot, csizmát, blúzot ka-pott. A szülei is kaptak ruhát és egy kis pénzt is. Mónika nagyon boldog volt. A szülei is boldogak voltak, hogy Mónika boldog. Azóta ők sem voltak szegények, se gazdagok.

Ambrus Tímea, Kászonújfalu

Címlap: Kószabósza
Németországban
A karácsonyfát Vaszi
Róbert, gyimesfelsőlóki
olvasónk rajzolta

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE (főszerkesztő), MÜLLER KATI. A szerkesztőség postacíme: 3400 Cluj, Str. L. Rebreanu, Nr.58./28., C.P.137. Telefon/fax: 0264/141323. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: napsugar@mail.dntcj.ro Honlap: <http://www.dntcj.ro/NGOs/napsugar>; A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont 2511.1-569.1/ROL B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C.NAPSUGÁR—EDITURA SRL. Készült a kolozsvári TIPO-HOLDING Rt. Nyomdájában. ISSN 1221-7751 Ára 12000 lej

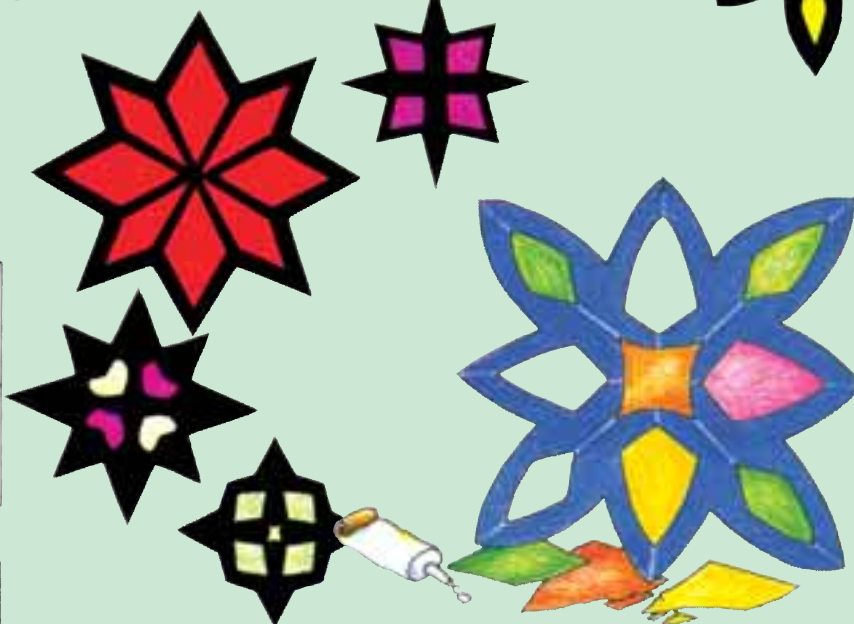
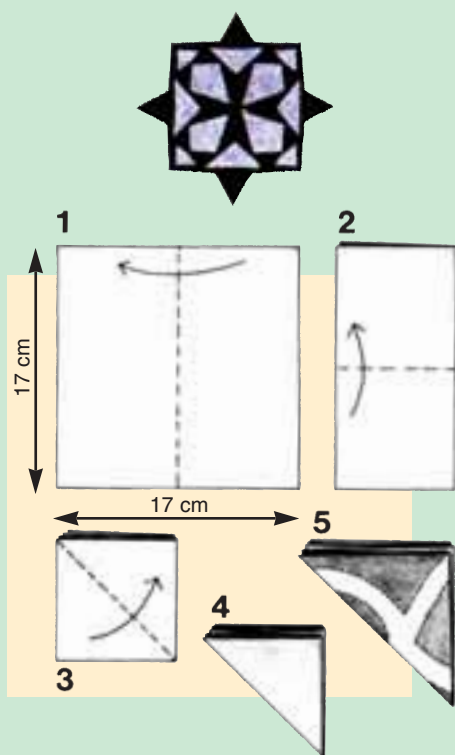
BOLDOG KARÁCSONYT KÍVÁNUNK!

Magasba ragad,
a mennyebe ragad
lángtűnemény
és tűzkáprázat.

Dsida Jenő

Színes templomablakká varázsolhatod karácsonyra az ablakotokat. Kartonlap egyik felét ferd vagy ragaszd be feketével, sötétkéssel. A túlsó oldalra másold át ezt a képet. Óvatosan vágd ki belőle a fehér foltokat. A lyukakra ragassz színes celofánt, selyempapírt.

Hasonló, de egyszerűbb díszek készülnek hajtogatott, bevagdost, majd simára vasalt sötét papírból. Hátukra szintén színes selyempapír kerül.